

Raadsvoorstel

Datum vergadering:	23 mei 2024
Agendapunt:	14
Onderwerp:	Vervolg herijking gemeenschapshuizen
Portefeuillehouder:	wethouder Maarten Everling

Heesch, 26 maart 2024

Inleiding

Op 20 juni 2022 sprak de commissie Bestuur en Strategie via een Notitie ter informatie over de noodzaak voor herijking van het gemeenschapshuizenbeleid. Ter bespreking lag voor het rapport van Het PON & Telos uit mei 2022 (bijlage 1) over de vraag of de uitgangspunten uit de beleidsnota 2000 nog aansluiten op de huidige visie en wensen.

Deze rapportage werd door het college, raad en gemeenschapshuizen goed ontvangen. De gemeenschapshuizen herkenden zich in de weergave van de beleidsuitgangspunten. En alle partijen onderschreven in de commissie BS de noodzaak tot herijking, omdat:

- De huidige notitie beleidsuitgangspunten gemeenschapshuizen uit 2000 is en dus verouderd;
- Vier thema's nieuwe afweging vragen:
 1. Doelstelling gemeenschapshuis
 2. Invulling horecafunctie
 3. Financiering/subsidiëring
 4. Rol van de gemeente
- De rekenkamercommissie n.a.v. een onderzoek naar aanpassingen in cc De Pas in 2021 adviseerde om deze notitie te herzien.

Vervolgens stemde u op 18 oktober 2022 in met een herijking door opnieuw opdracht te geven aan Het PON & Telos. De onderzoeksvraag was: *"Sluiten de uitgangspunten uit de beleidsnotitie van april 2000 nog aan op de visie die gemeenschapshuizen en gemeente hebben op de functie van de gemeenschapshuizen en de wijze waarop zij worden geëxploiteerd en beheerd?"*

Het PON & Telos begeleidde ons in de gesprekken met raad en besturen van de gemeenschapshuizen, dit resulteerde in een 80% versie beleidsuitgangspunten voor Sociaal Culturele Centra. Op 29 september 2023 is de 80% versie beleidsuitgangspunten, onder begeleiding van een NTI, gedeeld met de commissie MZ.

In de periode oktober 2023 tot en met februari 2024 hebben er aanvullende activiteiten, onderzoeken en bijeenkomsten plaatsgevonden, te weten:

- De besturen van de Sociaal Culturele Centra hebben gereageerd op de 80% versie beleidsuitgangspunten (oktober 2023);
- RaderAdvies BV heeft voor ieder Sociaal Cultureel Centrum een Meer-jaren onderhoudsrapportage (MJOP) opgesteld (november 2023);
- Inwoners zijn via Samen Bernheze in de mogelijkheid geweest om een zienswijze in te dienen op de gepubliceerde 80% versie beleidsuitgangspunten (december 2023);
- Gemeente en besturen van de SCC's hebben in een gezamenlijke bijeenkomst gesproken over de mogelijke en gewenste financiële instrumenten (januari 2024);

- Besturen van de SCC's zijn door de gemeente in een "Masterclass APV" voorzien van alle voor hen relevante informatie over de (on)mogelijkheden die zij hebben binnen de paracommerciële regels.

Deze activiteiten, bijeenkomsten en onderzoeken zijn verwerkt en liggen nu voor in de 100% versie beleidsuitgangspunten Sociaal Culturele Centra Bernheze. In de 100% versie van de beleidsnotitie zijn aanpassingen gedaan aan de uitgangspunten waarmee recht wordt gedaan aan de uitkomst van het onderzoek van Het PON & Telos. Een analyse van dit onderzoek met daarbij een overzicht aan te wijzigen uitgangspunten is opgenomen in bijlage 2

Voorstel

1. Het beleid zoals vastgelegd in de notitie beleidsuitgangspunten Sociaal Culturele Centra Bernheze vast te stellen;
2. De financiële consequenties voortkomend uit scenario 2 'Dekking van de onderhoudskosten in het jaar waarin de werkzaamheden zijn opgenomen in de planning, ten laste van de reserve nader te bestemmen.' in de notitie beleidsuitgangspunten Sociaal Culturele Centra mee te nemen in de integrale afweging bij de kadernota/meerjarenbegroting 2025-2028.

Argumenten

1.1 De beleidsuitgangspunten voor Sociaal Culturele Centra sluiten aan bij de ambities in het bestuursprogramma 2022 – 2026 en het Breed Maatschappelijk Beleid.

In het bestuursprogramma is het "werken aan veerkracht" gedefinieerd als een van de drie kernambities. Binnen deze ambitie werken we aan de thema's leefbare kernen en gezonde zorgzame gemeente. Veerkracht en positieve gezondheid zijn ook belangrijk in het Breed Maatschappelijk Beleid.

1.2 De notitie is een uniform kader, passend bij de behoefte van de besturen van de SCC en gemeenteraad, binnen dit algemeen kader kunnen besturen van de SCC maatwerk leveren.

Uit de werksessie met de raad (10 januari 2023) en de zes themasessies met de besturen SCC (maart 2023, april 2023, januari 2024, februari 2024) is de wens naar algemeen geformuleerde uitgangspunten geuit. Aangegeven werd "Het besturen van gemeenschapshuizen is niet aan de gemeente, maar aan het bestuur" en "De gemeente mag hierin niet dwingend sturen."

1.3 De notitie is tot stand gekomen na een intensief interactief proces. De concrete invulling van het beleid in het uitvoeringsprogramma samen met de besturen van de SCC en inwoners doet recht aan onze kernambitie "We doen het samen" in het bestuursprogramma.

Uit de verschillende onderzoeken en gesprekken met de raad en besturen van SCC blijkt dat een groot deel van de uitgangspunten nog past bij de visie en uitgangspunten van de notitie uit 2000. We hebben uitgangspunten aan de bestaande notitie toegevoegd om de besturen van de SCC te ondersteunen in het realiseren van toekomstbestendige Sociaal Culturele Centra. Daarnaast spreken we de intentie uit een partnerschap aan te gaan, waarin de gemeente en besturen SCC samenwerken aan het invullen van de uitvoeringsparagraaf, waarin maatwerk per SCC mogelijk is en de besturen de mogelijkheid krijgen om zelf te ondernemen.

2.1 De Sociaal Culturele centra vervullen een brede maatschappelijke functie maar hebben ondersteuning nodig om hieraan te kunnen (blijven) voldoen.

Sociaal Culturele Centra krijgen de opdracht om toekomstbestendig te zijn en blijven, maar worden ook geconfronteerd met oplopende kosten en afnemende bereidheid van inwoners om – betaald of vrijwillig – werkzaam te zijn in- en voor het Sociaal Cultureel Centrum. Het toevoegen

van extra financiële instrumenten biedt de SCC's de ondersteuning om te kunnen voorzien in de opdracht die aan hen is verstrekt.

Financiële ondersteuning aan de Sociaal Culturele Centra (paragraaf 4.5) heeft financiële gevolgen voor de gemeente. In deze paragraaf worden twee nieuwe, aanvullende, financiële instrumenten voorgesteld.

Deze financiële instrumenten zijn gebaseerd op de door de besturen van Sociaal Culturele Centra aangegeven knelpunten in financieringsvormen (onderzoek Het PON & Telos mei 2022), te weten:

- Geen eenvormigheid in verlenen huisvestingscomponent aan verenigingen;
- OZB drukt enorm op exploitatie;
- Financiering via kapitaalslasten heeft geen relatie met de doelstelling van het gemeenschapshuis;
- Incidentele subsidie voelt als willekeur.

In de bijeenkomsten met de besturen van de Sociaal Culturele Centra in 2023 hebben de besturen aangegeven welke aanvullende financiële instrumenten zij als zinvol zien om de ervaren knelpunten op te heffen. De door de besturen van de SCC genoemde instrumenten zijn:

- Financiering van de SCC's om te kunnen functioneren als sociale onderneming, vertaald in: Subsidiëring van de volledige loonkosten voor een fulltime beheerder van het SCC, volgens de Horeca CAO;
- Aanvullende voorwaarden voor de huisvestingscomponent van subsidie ontvangers
- De door de SCC's betaalde OZB storten in een onderhoudsfonds, te gebruiken door de SCC's
- Groot onderhoud aan de gebouwen waarin SCC's gehuisvest zijn komt voor rekening van de gemeente.

De financiële instrumenten die in de beleidsnotitie worden voorgesteld, zijn:

1. De Sociaal Culturele Centra ontvangen een structurele, jaarlijkse subsidie ter hoogte van het opgelegde OZB-bedrag voor het gebruikersdeel van het gebouw waarin zij gevestigd zijn
2. Onderhoud als aangeduid in het Meer-jaren Onderhoudsplan (MJOP) met een afschrijvingstermijn van 20 jaar en langer komt voor rekening van de gemeente.

Financieel zien deze instrumenten er als volgt uit:

Jaarlijkse subsidie ter hoogte van het opgelegde OZB-bedrag voor het gebruikersdeel:

Sociaal Cultureel Centrum	OZB gebruikersdeel
De Pas Heesch	€6.513,-
Nesterlé Nistelrode	€5.391,-
De Wis Loosbroek	€1.410,-
De Stuik Vorstenbosch	€1.977,-
Servaes Heeswijk-Dinther	€1.442,-

Totale kosten per jaar €16.733,- gebaseerd op de aanslagen van 2023

Subsidiëring van het OZB-bedrag voor het gebruikersdeel van de SCC's geeft de besturen van de SCC's financiële ruimte om beter te kunnen voldoen aan de opdracht om de huiskamer van de betreffende kern te zijn.

Onderhoud als aangeduid in het MJOP met een afschrijvingstermijn van 20 jaar en langer komt voor rekening van de gemeente:

RaderAdvies BV heeft in opdracht van gemeente Bernheze en in samenwerking met de besturen van de SCC's voor ieder Sociaal Cultureel Centrum een MJOP opgesteld. In deze onderhoudsrapporten staan de verschillende onderhoudswerkzaamheden opgenomen. Deze onderhoudswerkzaamheden zijn ook in een Excel-export geplot, met vermelding van de cyclus van de werkzaamheden.

Om de kosten van dit instrument in kaart te brengen is er per SCC gekeken naar het verwachte onderhoud met een afschrijvingstermijn van twintig jaar of meer, voor de komende tien jaar. De berekeningen zijn opgenomen in bijlage 3.

Dekking van deze kosten is op twee manieren mogelijk:

1. Jaarlijkse reservering;
2. Dekking van de onderhoudskosten in het jaar waarin de werkzaamheden zijn opgenomen in de planning, ten laste van de reserve nader te bestemmen.

1. Dekking op basis van een jaarlijkse reservering geeft het volgende financiële plaatje:

Sociaal Cultureel Centrum	Onderhoud => 20 jaar
De Pas Heesch	€63.631,-
Nesterlé Nistelrode	€4.674,-
De Wis Loosbroek	€2.604,-
De Stuik Vorstenbosch	€12.514,-
Servaes Heeswijk-Dinther	€15.562,-

Totale kosten per jaar €98.985,- per jaar voor de komende tien jaar, gebaseerd op het MJOP 2023, mee te nemen in de meerjarenbegroting 2025 – 2028

2. Dekking van de onderhoudskosten in het jaar waarin de werkzaamheden zijn opgenomen in de planning ten laste van de reservering nader te bestemmen geeft het volgende financiële plaatje:

SCC	2024	2025	2026	2027	2028
De Pas Heesch					
Nesterlé Nistelrode				€11.143,-	
De Wis Loosbroek				€12.895,-	
De Stuik Vorstenbosch				€19.665,-	€9.352,-
Servaes Heeswijk-Dinther				€8.557,-	

SCC	2029	2030	2031	2032	2033
De Pas Heesch	€592.351,-			€39.021,-	€4.939,-
Nesterlé Nistelrode	€7.012,-		€28.584,-		
De Wis Loosbroek		€13.147,-			
De Stuik Vorstenbosch		€31.438,-		€64.681,-	
Servaes Heeswijk-Dinther			€147.066,-		

Totale kosten per jaar	
2024	€0,-
2025	€0,-
2026	€0,-
2027	€52.260,-
2028	€9.352,-
2029	€599.363,-
2030	€44.585,-
2031	€175.650,-
2032	€103.702,-
2033	€4.939,-

Naast de twee instrumenten als voorgesteld in de beleidsnotitie zijn ook de overige genoemde financiële instrumenten – op verzoek van de besturen SCC – onderzocht:

- *Financiering van de SCC's om te kunnen functioneren als sociale onderneming, vertaald in: Subsidiëring van de volledige loonkosten voor een fulltime beheerder van het SCC, volgens de horeca CAO.*

Kosten van dit instrument zouden uitkomen op €54.000,- per Sociaal Cultureel Centrum per jaar. Totale jaarlijkse kosten zouden dan zijn €270.000,- per jaar

- *Aanvullende voorwaarden voor de huisvestingscomponent van subsidie ontvangers*
Daar waar mogelijk wordt dit toegepast op bestaande en nieuwe subsidie ontvangers. Dit instrument bestaat al en wordt daarom niet opnieuw beschreven. Resultaat van dit instrument draagt slechts in hele kleine mate bij aan de ondersteuning die SCC's nodig hebben om toekomstbestendig te kunnen zijn.
- *De door de SCC's betaalde OZB storten in een onderhoudsfonds, te gebruiken door de SCC's*
Er zit geen relatie tussen OZB en onderhoud. Boekhoudkundig is dit scheef en daarnaast bestaat er een groot risico op scheefgroei tussen de SCC's. De centra met een hoge OZB hebben minder onderhoudslasten en de centra met een lage OZB hebben meer onderhoudslasten.

Risico's

Kosten en dekking

Dekking van de kosten door middel van een reservering biedt het voordeel dat kosten egaal verspreid worden en daarmee beter te voorzien en beheersbaar zijn.

Binnen een voorziening zijn mee- en tegenvallers beter op te vangen, indien de voorziening hiervoor ruimte biedt.

Voor de Sociaal Culturele Centra biedt dit de zekerheid dat benodigd onderhoud met een afschrijvingstermijn van twintig jaar of langer uitgevoerd wordt en niet meer afhankelijk is van later te nemen besluiten.

Dekking van de kosten door middel van de reserve nader te bestemmen zorgt er voor dat er geen structurele kosten hoeven worden begroot.

Vervolg

Na instemming met de nieuwe notitie beleidsuitgangspunten Sociaal Culturele Centra kunnen de besturen van de SCC en de gemeente samenwerken aan de praktische uitvoering van het beleid. De gemeente stelt zich als partner op voor de Sociaal Culturele Centra en biedt ondersteuning aan de besturen van de SCC's op de onderwerpen als benoemd in hoofdstuk 5, de uitvoeringsparagraaf.

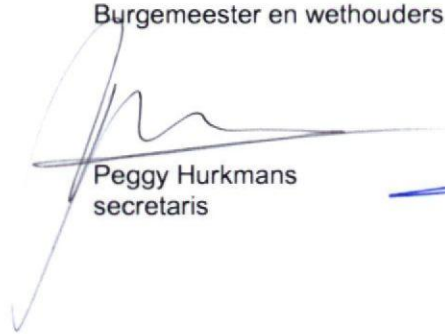
Extra aandacht voor uitvoeren van onderhoud is nodig voor SCC De Pas in Heesch. Uit het onderzoek van Het PON & Telos is naar voren gekomen dat dit SCC geen "status aparte" behoeft en derhalve is dit SCC op dezelfde wijze als de overige SCC's meegenomen in het opstellen van het MJOP en de vertaling hiervan in de onderhoudskosten. Zo wordt er uitvoering gegeven aan de wens van zowel de besturen SCC als het College om een beleid op te stellen dat geldt voor alle Sociaal Culturele Centra. De situatie rondom SCC De Pas is echter op één onderdeel expliciet anders dan de overige SCC's, het gaat hierbij om de betrokkenheid van SCC De Pas in de plannen voor project "De Misse 2 4 6". Voorafgaand aan de beslissing om onderhoud uit te voeren zal er een afweging gemaakt moeten worden om dubbelingen tussen het uitvoeringsprogramma van deze beleidsnotitie en traject De Misse 2 4 6 te vermijden.

Evaluatie

Bijlage(n): De bijlage(n) zijn digitaal beschikbaar.

- Bijlage 1: 2022 Onderzoek Het PON & Telos – wenselijkheid herijking gemeenschapshuizenbeleid
- Bijlage 2: 20240305 Analyse onderzoek Het PON & Telos herijking gemeenschapshuizen
- Bijlage 3: 20240305 Excel export berekeningen onderhoud SCC's

Burgemeester en wethouders,


Peggy Hurkmans
secretaris


Mark de Man
burgemeester